

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције
ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

Извештај о «Мобтелу»

Из веома обимне документације, са сигурношћу се може закључити да је компанија »Мобтел« основана уз озбиљно кршење закона, да је пословала у привилегованим условима услед блиске везе са режимом. Коришћење политичких утицаја и патроната државе ради стицања профита спада у један од облика корупције. Тај утицај корупције није прекинут ни после 2000. године.

Извештај међуресорске радне групе, који је Влада усвојила 24. јуна 2004. године садржи веома крупне недостатке и Влада га није могла прихватити, на основу њега доносити одлуке и базирати своју стратегију у области телекомуникација. Сама комисија закључује да није имала све потребне податке и да извештај није завршила. Комисији није омогућено да прегледа опрему на терену, »Мобтел« није достављао тражену документацију и у потпуности је одбио да сарађује са радном групом коју је формирала Влада. У радној групи је учествовао Богољуб Лазић, тада званично заменик министра за капиталне инвестиције, а касније смењен због сукоба интереса, јер је истовремено био заменик директора »Мобтела«. Извештај у чијој изради је он учествовао такође мора бити преиспитан због сукоба интереса, јер је његов положај као човека из ресорног министарства, а фактички као преставника заинтересоване стране могао битно да утиче на ваљаност извештаја. Према сазнању Савета, Лазић је пресудно утицао на друге чланове радне групе и њихове ставове изнете у извештају. Уз то Лазић је био и члан комисије министра за капиталне инвестиције, која је 24. марта 2004. године утврдила да страни оснивач има 51% а ЈП ПТТ »Србија« има 49% власништва у »Мобтелу«.

Извештај је имао задатак да утврди власничке односе у »Мобтелу«, што се није могло урадити без детаљне економске анализе. Радна група се овим проблемом најмање бавила. Претежно се бавила правним аспектима оснивања предузећа, затим техничким аспектима реализације уговора о оснивању компаније. Назнаке економске анализе које су дате у извештају могу послужити тек као основа за озбиљну економску анализу.

И ако је закључила да није имала све потребне и релевантне податке и није урадила економску анализу оснивања и десетогодишњег рада ове компаније, радна група закључује да је власнички однос 58,76% државе према 41,24% страног улагача. Оваква подела не следи из анализе у извештају, што касније у иступањима у јавности потврђује и председник радне групе.

Један члан радне групе је издвојио своје мишљење и Влади и јавности доставља посебан извештај, тврдећи, на основу документације која је била

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

доступна и осталим члановима радне групе и која се пре свега односи на вредност увезене опреме да је учешће државе преко 70%. Влада се, приликом усвајања извештаја о »Мобтелу« не осврће на овај, посебни извештај тако да није познато да ли га је потпуно одбацила или га није ни разматрала, нити су познати разлози за такав став.

Неслагања постоје нарочито у вредновању увезене опреме од фирме Ериксон, зато је било нужно усагласити чињенице пре усвајања било каквог извештаја. Такође би се морао усагласити износ који би се признао страном улагачу због повећаних трошкова увоза опреме у време санкција.

Радна група, ни одвојени извештај не дају одговор на који је начин купљена опрема. У документацији постоји податак да је део опреме компанија »Мобтел« купила на кредит, па у том слушају тај износ не може бити улагање страног партнера.

Без савршавања садржаја опреме на терену са фактурама не може се са сигурношћу закључити шта је набављено за потребе »Мобтела«, јер се бројне фактуре односе на опрему која није набављена за потребе мобилне телефоније.

У извештају је неспорно да страни улагач није поштовао уговорену динамику улагања у развој мобилне мреже и обавезу раста броја претплатника, као ни временску динамику прихода и расхода.

Успореним развојем до кога је дошло због кашњења у улагању страног партнера, компанија »Мобтел« није остварила планирани приход али су зато трошкови расли много брже од плана, због чега су оснивачи ускраћени за планирани приход. Подаци о услугама које су компанији »Мобтел« пружала правна лица повезана са БК Трејдом, односно Компанијом БК под привилегованим условима, захтевају анализу уговора са повезаним лицима у току читавог пословања од 1994-05. У колико се покаже да су трошкови расли због склапања неповољних послова из ових уговора, то би био додатни разлог за преиспитивање власништва у компанији »Мобтел«.

I ОСНИВАЊЕ

Компанија »Мобтел« је настала уговором о оснивању мешовитог предузећа за увођење система јавне мобилне телефоније у Републици Србији, под називом Мобилне телекомуникације «Србија» БК-ПТТ д.о.о, у даљем тексту »Мобтел« закљученим између ЈП ПТТ »Србија« Београд и Система »Браћа Карић – БК Трејд« Москва.

Влада Републике Србије је одлуком од 13. априла 1994. године дала сагласност на одлуку управног одбора ЈП ПТТ од 01. априла 1994. године о оснивању »Мобтела«. Влада Србије није дала сагласност на уговор о оснивању

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

мешовитог предузећа и ако је то био услов из тачке VI Одлуке УО ЈП ПТТ «Србија» и чл. 16 уговора о оснивању »Мобтела« да уговор ступи на правну снагу.

Одлука Владе РС није објављена у Сл. гласнику Републике Србије.

Одлука Владе о давању сагласности за закључивање уговора заснована је на:

- **чл. 20. став 2. Закона о системима веза** (Сл. гласник РС 38/91) који прописује да Влада даје сагласност на одлуку управног одбора о дугорочном и средњорочном плану развоја, годишњем програму пословања и ценовнику за коришћење ТТ канализације. Ни једна од поменутих надлежности УО ПТТ-а на које Влада даје сагласност се не односе на оснивање новог предузећа, што значи да наведена одредба није могла бити основ за доношење одлуке Владе. Влада је могла, на основу чл.12 и 14. став 2. истог Закона да да сагласност на Одлуку о оснивању »Мобтела«, али би тада морао бити примењен услов из става 3. члана 14. истог Закона који прописује да учешће државног капитала не може бити мањи од 51%.

- **и чл. 12 Закона о општим условима за давање концесије страним лицима у Реп. Србији** (Сл. гласник РС 6/90). Сагласност Владе РС од 13. априла 1994. године на одлуку УО ПТТ о оснивању мешовитог предузећа за увођење система јавне мобилне телефоније и коришћењу прикључних капацитета за радио-телефонију дата је супротно одредби чл. 12. Закона о општим условима за давање концесија у Републици Србији. Према поменутој одредби, објекти у функцији обављања делатности од јавног интереса који врше јавна предузећа, не могу се преносити, односно дати у закуп без сагласности Владе, а та евентуална сагласност мора садржати услове под којима се врши пренос, односно даје у закуп. Влада је дала сагласност за **коришћење** капацитета и објеката ЈП ПТТ. Овај термин не користи закон, што значи да је Влада уређивала односе ван законом прописане надлежности, односно деловала је супротно закону. Законом је такође прописано да се пренос, односно закуп објеката у функцији обављања делатности од јавног интереса који врше јавна предузећа врши под одређеним условима. Одлуком Владе ти услови нису одређени, па се овде мора применити чл. 13 истог закона који прописује да се уговори о концесији и закупу закључени противно одредбама закона не производе правно дејство, односно закон их сматра ништавим.

Одлуком Савезног уставног суда (Сл. лист СРЈ 15/96) члан 12. поменутог закона је проглашен неуставним, тако да је одлука Владе о давању сагласности заснована на неуставној одредби и у року од једне године могао је бити поднет захтев за поништај одлуке Владе.

У тренутку склапања уговора, »Мобтел« са 51% страног капитала није могао добити концесију за делатност телекомуникација. Чланом 3. став 1. Закона о општим условима за давање концесија страним лицима у Републици Србији било је прописано: «Страним лицима не могу се давати концесије за оне делатности за

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

које, по важећим прописима, страном лице не може основати сопствено предузеће». Важећи пропис је био Закона о страним улагањима (Сл. лист СФРЈ 77/88) који је у члану 21. став 2. забрањивао страним улагачима да оснују сопствено предузеће за делатност »везе и телекомуникација«. Под страним лицем Закон подразумева и мешовито предузеће са преко 51% страног капитала.

Да би изиграли законом прописану забрану, ПТТ је уговором дао »Мобтелу« лиценцу која је дефинисана као право да на постојећу телекомуникациону мрежу ПТТ – а на подручју Републике Србије догради, користи и експлоатише радио-телефонски систем. Наведено право је обухватало и право коришћења радио – фреквенција, које су и по тадашњем и садашњем закону необновљиво природно богатство за које се мора добити концесија. Према чл. 3 став 1. Закона о општим условима за давање концесија страним лицима било је прописано да се страним лицима не могу давати концесије за оне делатности за које не могу основати сопствено предузеће. Поред свега изнетог, члан 14. Закона о системима веза (Сл. РС бр. 38/91) садржао је ограничење од 49% за приватизацију државног капитала ПТТ, тако да је власништво Система »Браћа Карић-БК Трејд« у капиталу »Мобтела« од 51% противно наведеној одредби.

Савезно министарство за економске односе са иностранством је на основу решења од 6. маја 1994. године извршило упис уговора о оснивању »Мобтела« у регистар овог Министарства. Решењем Министарства се утврђује да су у уговору о оснивању мешовитог предузећа испуњени услови из чл. 22 Закона о страним улагањима а као страни оснивач је уписан »БК-Трејд« а.д. Москва, уместо Система »Браћа Карић-БК Трејд« како пише у уговору о оснивању на који је Влада дала сагласност.

Привредни суд у Београду је 10. маја 1994. године уписао предузеће у судски регистар. У решењу регистрационог суда као оснивач је уписан Систем »Браћа Карић-БК-TRADE«, са ограниченом одговорношћу. У поднеску Трговинског суда у Београду од 15. јула 2004. године који је Савет добио уз документацију о упису у судски регистар је наведено да се у збирци исправа суда 1-71907-00, Пж. Бр. 356/94 не налази доказ да је страна фирма уписана у у регистар страних лица, и ако је у попису исправа, под редним бројем 9. означен извод из страног регистра – оверен превод.

Пре закључења овог уговора раскинут је уговор са америчком компанијом ЦГИ због немогућности ове фирме да изврши уговорне обавезе због санкција према нашој земљи. Избор америчке фирме уследио је након јавног позива и учешћа 17 страних фирми.

Пре закључења уговора са Системом »Браћа Карић-БК Трејд« није било јавног позива за избор партнера у заједничком предузећу за мобилну телефонију.

На предложени нацрт уговора о оснивању »Мобтела«, примедбе су имали Републичко јавно правобранилаштво, Министарство саобраћаја и веза и

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

Републички секретаријат за законодавство. Према тада важећим прописима предузеће се могло основати али тако да већински капитал буде државни, односно да не може бити мањи од 51%. Влада Србије није уважила ни једну примедбу.

Из документације о оснивању произилази да је Јавно предузеће ПТТ «Србија» уговор о оснивању мешовитог предузећа за јавну мобилну телефонију закључио са непостојећим субјектом, односно са субјектом који није имао правну и пословну способност за ступање у правни промет. Наиме, у изводу московске регистрационе коморе пише да је у овом регистру уписано само акционарско друштво затвореног типа »БК-Трејд« INC, са седиштем у Москви, регистрациони бр. МТП 052.632 од 9. марта 1993. године, а не и Систем »Браћа Карић-БК Трејд«. Због наведене чињенице, овај уговор је апсолутно ништав и поступак за утврђивање ништавости овог уговора се може покренути увек. У тексту уговора о оснивању »Мобтела« се помињу три назива; у уводу уговора, код одређивања уговорних страна се наводи Систем »Браћа Карић-БК Трејд«, у потпису академика Богољуба Карића »БРАЋА КАРИЋ-бк-трејд« а на печату пише А/О«БК-ТРЕЈД» Inc. До данас је непознато ко је заиста друга уговорна страна, да ли она правноваљано постоји и ко одговара за обавезе преузете по овом уговору.

Уговор о оснивању »Мобтела« је закључиван два пута. Први пут са Компанијом »Браћа Карић« из Београда, ул. Мајке Јевросиме 16 а други пут са страним партнером, Системом »Браћа Карић-БК-Трејдом«. То је највероватније урађено да би се избегло плаћање царине и то не само за опрему Мобтела већ и за увоз друге опреме. Тако се ова компанија, појављује под различитим именима, једном као странац кад треба платити царину, а други пут као домаће правно лице кад треба добити концесију за телекомуникације.

II УЛАГАЊЕ

Уговором је предвиђено да Систем »Браћа Карић-БК-Трејд« у новцу и опреми у прве три године рада уложи:

Прилог А

I године	USD 18.721.408
II године	USD 25.906.623
III године	USD 22.721.969
Укупно	USD 67.350.000

У првој години страни партнер није није испунио **ни део** својих обавеза, у другој години је испунио **мање од половине**, док је тек истеком треће године испунио обавезе из прилога А уговора.

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције
ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

Услед оваквог неоправданог кашњења за ПТТ је настала велика штета, јер није извршена уговорена обавеза улагања у пројектовање, изградњу и експлоатацију система јавне мобилне радио-телефоније по уговореној динамици:

на крају I године, до 6. маја 1995. г.	
планирани број претплатника	12.500
изграђени капацитети	0
укључени претплатници	0
на крају II године, до 6. маја 1996. г.	
планирани број претплатника	30.000
изграђени капацитети	11.000
укључени претплатници	1.546
на крају III године, до 6. маја 1997. г.	
планирани број претплатника	50.000
изграђени капацитети	28.000
укључени претплатници	15.490

Због кашњења у увозу опреме, није извршена уговорена обавеза о покривању територије Србије мрежом мобилне телефоније према уговореној динамици, тако да је 27. новембра 1997. степен покривености територије за 25% мањи од уговорене обавезе која је требало да буде реализована до 31. децембра 1995. г. (подаци из Извештаја ЈП ПТТ «Србија» из марта 1997. године).

Неиспуњавање Пословног плана резултирало је негативним финансијским ефектима:

- 1. губитак прихода по чл. 2.10 Уговора** – обавеза предузећа да ПТТ-у исплаћује месечну прикључну надокнаду по сваком претплатнику на хелијски телефон у износу уо 2 USD и да плаћа међународни и међуградски саобраћај по истим тарифама као за фиксне претплатнике, одбијајући 10%, односно 20% за своје трошкове;
- 2. неоствarena добит за прве три године рада;** и
- 3. неостварен приход на основу тачке 2.06** – обавеза »Мобтела« да уплаћује 3% нето профита у посебан фонд ПТТ за развој телекомуникација.

Вредност улагања

Према званичним подацима Систем »Браћа Карић-БК-ТРЕЈД« је у компанију »Мобтел«, поред почетног и додатног оснивачког капитала уложио и 65.350.000 USD у опрему. Према фактурама испоручиоца опреме, фирме Ериксон тај износ је

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

43.744.132,89 USD, што је за 21.606.867,11 УСД мање од признатог (подаци из извештаја радне групе). Уколико се од званичног износа одузме вредност увезене робе која није намењена за мобилну телефонију (фотокопир апарати, мобилни телефонски апарати и сл.), и одузме вредност робе по фактурама за који нема царински улаз, онда је вредност улагања за увезену опрему још мања, тачније 31.198.867,97 USD (подаци из издвојеног извештаја Т. Живановића). Одступања у вредности уложеног у куповину опреме су веома значајна и захтевају додатну проверу.

Неопходно је извршити детаљну анализу фактура за набавку опреме коју је поднео Систем »Браћа Карић-БК Трејд« на основу којих је добио права на ослобађање од царине и анализу уговора са Ериксоном о испоруци опреме (један из 1996. и два из 1997. године) посебно у погледу кредитног аранжмана који је према тадашњој пракси пратио 70% испоруке. Уколико је део опреме платио »Мобтел« из својих прихода по кредитном аранжману, то би додатно умањило вредност улагања страног оснивача.

III ЛИЦЕНЦА

Уговор о оснивању »Мобтела« у чл. 3 уређује да »Мобтел« има **искључиво и непреносиво право (лиценцу)** доградње на постојећу телекомуникациону мрежу ПТТ система мобилне радио-телефоније. Лиценца обухвата и право коришћења искључиво дефинисаних фреквенција у опсегу 150, 450 и/или 800/900 MHz као и других фреквенција у оквиру права које има ПТТ у складу са прописима, односно само она права које ПТТ може да обезбеди.

Уговором је предвиђено да лиценцно право обухвата само она права која ПТТ може да обезбеди. Неспорно је да ПТТ није имао право да обавља делатност мобилне телефоније нити за то додељене фреквенције, тако да није могао да пренесе више права него што сам има. Да би отклонио овај недостатак »Мобтел« је у 1998. издејствовао лиценцу од Владе Србије. Анексом уговора о оснивању »Мобтела«, из априла 1998. године, у члану 5. је предвиђено да ће Влада издати »Мобтелу« лиценцу независно од раније дате сагласности (важан је податак да управни одбор ЈП ПТТ »Србија« није донео одлуку о закључењу анекса основног уговора о оснивању »Мобтела« нити је Влада РС дала сагласност за закључење овог анекса, али је директор ПТТ потписао Анекс без одлуке УО).

Сви мобилни оператори су платили држави једнократне накнаде на име додељеног права да се баве овом делатношћу и користе фреквенције као ограничени природни ресурс. Део купопродајне цене акција Телекома Србија, од 125.000.000 DM је 1997. године плаћен на име накнаде за лиценцу.

Уместо плаћања накнаде уговор предвиђа обавезу издвајања 3% нето профита у фонд за развој телекомуникација, месечно плаћање 2 USD по преплатнику мобилне мреже и за сав прослеђен саобраћај из »Мобтелове« мобилне

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

у фиксну мрежу накнаду у висини од 90% важеће цене за међународни саобраћај (саобраћај који се преко фиксне мреже шаље у иностранство) и 80% важеће цене међумесног саобраћаја (саобраћај који се завршава у националној мрежи).

Према двадесетогодишњем плану компаније који је саставни део уговора о оснивању »Мобтел« је у обавези да исплати 90.000.000 USD. »Мобтел« није добио право да од фиксне мреже наплаћује саобраћај који завршава у његовој мрежи (право на наплату цене интерконекције од фиксне мреже).

Од лиценцног права треба разликовати учешће у капиталу »Мобтела«. ПТТ је своје учешће остварио вредновањем права на прикључење на фиксну мрежу и права на коришћење простора за смештај прикључних капацитета. Лиценцно право обухвата изградњу и експлоатацију мобилног система и коришћење природног ресурса (фреквенције). Уговор не помиње други природни ресурс, а то је нумерација, тако да »Мобтел« коришћење позивних бројева не заснива на оснивачком уговору.

У неким ставовима и мишљењима се поистовећују и мешају учешће у капиталу »Мобтела« и лиценцно право. На конфузију наводи дефиниција уговора о оснивању да »Мобтел« може лиценцно право да оствари само прикључењем на фиксну мрежу. Лиценцно право је могло да буде дефинисано без те одреднице, што би давало могућност »Мобтелу« да не повезује своју мрежу са фиксном мрежом ПТТ-а. Овако је био принуђен да се прикључи на ПТТ мрежу и плаћа накнаду за коришћење те мреже.

Овде треба напоменути да је »Мобтел« коришћење нумерације (позовни кодови 061, 063) добио од Заједнице ЈП ПТТ и да је користио све друге погодности као да је члан Заједнице (технички прегледи, атестни поступак, мишљења о усаглашености), а да није финансирао рад ЈП ПТТ. За поређење, Телеком Србије је од 2001. године до 2004. године по овом основу платио око 200.000.000 динара.

»Мобтелова« уговорена лиценца коју је пренео ПТТ, а не Влада, поред тога што је обухватала само права која је ПТТ могао да обезбеди квалификаована је као »искључива«. Оваква квалификација је чини ништавном на основу Закона о трговини Сл. СРЈ бр. 32/93. Чланом 15. Закона је предвиђено да је споразум о затварању тржишта ништаван. Уговарањем искључивости лиценцног права тржиште мобилних телекомуникација је било затворено за остале конкуренте. Искуључивост лиценце је обезбеђена обавезом ПТТ да се не бави делатношћу мобилне телефоније и да не закључује уговоре који ће другим субјектима омогућити да буду конкуренција у овој области.

Заснивајући на овако датој лиценци и то на њеној искључивости која је као што смо навели ништавна Систем »Браћа Карић-БК Трејд« је априла 1998. године закључио са ПТТ Анекс уговора о оснивању »Мобтела« којим је у члану 1. предвиђено да ПТТ на име непоштовања оснивачког уговора и увођења новог мобилног оператора без сагласности »БК-Трејда« и одрицања »БК трејда« од

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

искључивости лиценце уступа 13% својих прихода од мобилне телефоније Телекома Србије. ПТТ се истим чланом сагласио да уместо учешћа у приходу, оснивањем Телекома Србије као посебног правног субјекта за мобилну телефонију, «БК-Трејд» има право на 13 % учешћа у капиталу новог правног субјекта.

Овим Анексом »БК-Трејд« је добио накнаду за кршење ништаве одредбе уговора. Како је то био основ-кауза за закључивање наведеног Анекса, сагласно чл. 52. Закона о облигационим односима који прописује да ако је основ недопуштен или не постоји уговор је ништав, и анекс уговора о оснивању »Мобтела« је ништав, што се мора доказати у судском поступку. Већ смо навели да је директор ПТТ потписао анекс без одлуке УО и сагласности Владе.

IV ЗАКЉУЧИВАЊЕ АНЕКСА УГОВОРА О ОСНИВАЊУ МОБТЕЛА

Битне промене у раду »Мобтела« настају након оснивања Телекома 1997. године односно закључивањем Анекса уговора о оснивању мешовитог предузећа за увођење јавне мобилне телефоније у Републици Србији. Анекс је закључен 2. април 1998. године између ЈП ПТТ и Система «Браћа Карић-БК Трејда» из Москве. У анексу се битно мењају одредбе основног уговора, посебно:

- ПТТ се обавезује да због уључења новог оператера (Телекома) без сагласности »БК Трејда« и »Мобтела«, као и због одрицања »Мобтела« од искључивог права на обављање делатности јавне мобилне телефоније, надокнади »БК Трејду« изгубљену добит тако што ће му уступити 13% свог прихода оствареног у мобилној телефонији Телекома. Висину прихода Телекома ће утврдити заједничка комисија ПТТ, Телекома и »БК Трејда«. ПТТ се такође обавезује да, када Телеком постане »посебан правни субјект« »БК Трејду«, уместо учешћа у приходу припашће 13% оснивачких и управљачких права у новооснованом предузећу;
- ПТТ се обавезује да обезбеди да Савезно министарство за телекомуникације изда »Мобтелу« решење:

- 1.) о додели фреквенцијског опсега и то за функционисање ХМТ система опсега 2x3,8 MHz на учесталостима 900 MHz; за рад GSM система опсег 2x9,6 MHz на учесталостима 900 MHz са тачно дефинисаним граничним вредностима;
- 2.) о додели фреквенцијског опсега за функционисање GSM-1800 система у Европи мреже јавне мобилне телефоније и то у опсегу 2x20 MHz на учесталостима 1800 MHz кад и у мери у којој опсег од 900 MHz постане презаузет;
- 3.) о додели фреквенцијског опсега за рад радио-релејних система веза за пренос говора и података између базних станица, контролора базних станица и мобилних централа у опсезима 6 GHz, 7 GHz, 13 GHz, 15 GHz, и 23 GHz.

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

- ПТТ се обавезује да савезни орган управе наведене дозволе и решења »Мобтелу« изда без накнаде;
- ПТТ се такође обавезује да Влада Србије изда »Мобтелу« лиценцу без накнаде и да ће лиценца имати важност док год предузеће буде постојало;
- ПТТ се такође обавезује да без сагласности »БК Трејда« и »Мобтела« не може увести трећег мобилног оператера у року од осам година.

Наведеним анексом се мења уговорена надлежност домаћег суда по основном уговору. Анексом се уговара надлежност Арбитражног суда трговинске коморе у Цириху.

Наведени Анекс, којим се битно мења основни уговор о оснивању »Мобтела«, садржи обавезе само за једну уговорну страну, ЈП ПТТ »Србија«, која је овим анексом прихватила и обавезе које не може да изврши, односно које нису у надлежности овог јавног предузећа. Одредбе овог анекса више подсећају на казнене одредбе акта државног органа који наступа са атрибутима власти. Будући да се ради о уговору између јавног, државног предузећа и једне стране компаније, заслуживало је пажњу државног тужиоца и проверу да ли је то заиста била сагласност слободно изражених воља уговорних страна, или је уговор закључен због евентуалних претњи, принуде или корупције. Какав је интерес јавног предузећа да прихвати све ове обавезе. Такође, овај анекс има обележја штетног уговора, што се може доказати величином добити који је добила само једна страна.

Анексом уговора се као друга страна јавља »Бк-трејд« што је супротно основном уговору који је закључен са Системом »Браћа Карић-БК Трејд«.

Посебну пажњу треба обратити на чињеницу да су обавезе које је анексом прихватио ПТТ испуњене и то без накнаде:

- Влада Републике Србије је са »Мобтелом« потписала Споразум о условима за коришћење лиценце бр. 3450-04-905/98 од 12. августа 1998. године. Овим актом је потврђена лиценца као раније стечено право, без накнаде.
- Савезно министарство телекомуникација је издало решење за фреквенцијске опсеге бр. ЗП6/1-01-008 од 25. августа 1998. године.
- Савезно министарство за одбрану је доделило »Мобтелу« сагласност за коришћење фреквенција за рад система мобилне телефоније Пов. бр. 02-120 од 12. јуна 1998. године. Сагласност је додељена на захтев »Мобтела«, предузећу са већинским страним капиталом, уз услов да је предузеће без страног капитала.

»Мобтел« је потпуно искористио предности прве лиценце и све до августа 1998. године имао потпуни монопол. И након оснивања Телекома управљчке структуре су поспешивале и толерисале »Мобтелов« монопол, који се огледао пре свега у следећем:

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

- до половине 2001. године за позиве према мобилној мрежи је важио попуст од 50% због чега је фиксна мрежа на једној страни од својих корисника наплаћивала у пола мање а на другој страни плаћала »Мобтелу« износ од 1,85 динара за сваки минут таквог саобраћаја. На овај начин је држава оштаћена за око 81 милион EUR;
- до краја 1999. године Телеком није имао свој систем мерења количине саобраћаја, па су прихватани подаци друге стране. »Мобтел« је то право искористио и приказао више саобраћаја за око 2 милиона EUR у своју корист;
- интерконецијски уговор из 1998. године одступа од стандарних уговора и ставља Мобтел у привилегован положај, по коме »Мобтел« плаћа само 86 двомегабитне тачке од 252 које користи јер се његова телефонска централа налази у истој згради са транзитним централама Телекома, што је било познато приликом закључења уговора. Такође, »Мобтелу« је »дозвољено« да узгради сопствену транспортну мрежу, којом је повезао централе мобилне мреже, па се као мобилни оператер бави фиксном телефонијом (изградњом инфраструктуре) и крши ексклузивно право државног предузећа. »Мобтел« нема право на бављење фиксним телекомуникацијама али ПТТ, односно држава не реагује на штетно понашање ове компаније.

Закључивањем интерконецијског уговора, »Мобтел« је престао да плаћа фиксној мрежи саобраћај који шаље и тиме престао да плаћа ПТТ-у лиценцу на коју се био обавезао уговором о оснивању у трајању од 20 година и у износу од 90 милиона USD. У исто време »Мобтел« је добио врло високу цену интерконеције у своју корист. Тако је по овом основу до октобра 2003. године добио 68 мил. USD државног новца. Закључивањем споразума о привременом начину надокнаде за изгубљену добит због укључења другог оператера, добит ПТТ је са 49% у »Мобтелу« смањена на 36%. Планирана добит »Мобтела« за првих 9 година је била око 478 милиона USD од чега би половина припала ПТТ, тај се износ по овом основу смањује за око 30 милиона USD. Од краја 2000. године »Мобтел« не плаћа ПТТ износ од 2 долара по претплатнику што је по уговору о оснивању представљало таксу која је месечно доспевала. По том основу дуг »Мобтела« ПТТ, односно држави је за период 2001-2004. неколико десетина милиона USD. Уместо тога, »Мобтел« је поднео тужбу против ПТТ којом потражује око 6 милиона USD за наводно неосновано плаћене таксе (подаци ПТТ, односно Телекома).

V ПОСЛОВАЊЕ »МОБТЕЛА«

»Мобтел« је по завршном рачуну први пут исказао добит 1997. године по коме је ПТТ-у требало да припадне 47.019.000. дин. Ову добит предузеће није наплатило, већ је она искоришћена за обезбеђење ликвидности предузеће. По завршним рачунима 1998. и 1999. године »Мобтел« је исказао добит од 382.811 и 682.457. милиона динара. Да би спречио аутоматско реинвестирање, УО ПТТ је донео одлуку бр. 21966/98 којим одобрава реинвестирање у форми зајма по истим условима као за Телеком. Уговор о зајму није реализован нити је јавно предузеће

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

наплатило добит. Очигледно је да се нарушавају основне одредбе оснивачког уговора, по коме се одлуке о реинвестирању или друге стратешке одлуке морају доносити на управном одбору, једногласно или квалификованом већином.

Пословна пракса »Мобтела« омогућава и »индиректне« губитке за ПТТ. »Мобтел« је 1998. године, без одлуке УО основао предузеће »СИМ-ПАИД« на које је пренео продају пре-паид картица. На овај начин се у пословним књигама »Мобтела« евидентирају сви трошкови овог предузећа али не и приходи, чиме се драстично смањује приход предузећа и добит државе.

»Мобтел«, са неколико стотина запослених остварује у 2003. године око 15 милијарди динара прихода, са око 3 милијарде оперативних трошкова. Износ по фактурама за интерконекију који се испостављају Телекому а које немају свој основ у уговору, од око 2 милијарде, омогућава позитиван резултат; без тог износа пословање би било на нули. Позитиван резултат је омогућило и враћање екстрапрофита у износу од 2,4 милијарде, без кога би »Мобтел« пословао са губитком. Губици у компанији са тако великим приходом и малим бројем запослених могу настати због високих трошкова. Преко оперативних трошкова који отпадају на компаније БК Групе новац се сели из »Мобтела« у ове компаније (»Европа« осигурање, »Астра симит«, «БК Телеком«, грађевинске фирме од којих су куповани станови и пословни простор). На овај начин ПТТ и држава остају без дивиденди.

VI ЗАКЉУЧЦИ

Из кратке анализе пословање компаније »Мобтел« јасно је да је потпуно нарушен уговорени однос странака-оснивача. Влада је дужна да заустави даље преливање новца који припада држави, односно ПТТ-а у приватну компанију и успостави односе који су засновани на вољи уговорних страна у уговору о оснивању.

Оснивање и пословање »Мобтела« који је 49% у државном власништву показују неколико битних чињеница:

- уговор је закључен кршењем закона, пре свега у сагласности да однос у власништву буде 51% према 49% на штету државе, што је одређивало управљачке функције и довело до велике штете по имовину државе. Кршење закона приликом оснивања компаније и уговора приликом улагања у опрему и читав низ штетних и незаконитих радњи није довело до било какве реакције јавног предузећа, ни надлежних државних органа. ПТТ је дозволио да се годинама не формира и не ради надзорни одбор;
- већ након три године од оснивања било је довољно релевантних података да се утврди да улагање страног оснивача и у вредности и у динамици не задовољава уговором постављене пропорције и да однос у власништву мора бити измењен према стварним показатељима. Уговор је поставио пропорцију

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције **ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»**

која није реализована и то је морао бити разлог да се односи у власништву реално одреде и утврди у ком је проценту ПТТ, односно држава, већински власник.

Ни сам оснивачки акт није био једини разлог што су односи странака поремећени у тој мери да се пословање компаније манифестује као да има само једног оснивача, већ је то у већој мери корупција. Другом оснивачу, јавном предузећу ПТТ је било на располагању много правних инструмената који они нису користили да заштите своје интересе. Није било оправданог разлога да се страном улагачу призна накнада штете за кршење ништаве одредбе уговора и закључи анекс уговора о оснивању, да му се дозволи да не плаћа уговорене обавезе, да се потврди лиценца и ако је није плаћена.

Посебан проблем је сада актуелна продаја »БК Трејда« и изјаве надлежних министара да им није позната суштина уговора и изјава министра за капиталне инвестиције да ће бити све јасно након укњижбе уговора. Обавеза министара да предузму законом предвиђене мере за заштиту јавног интереса не може зависити од информација друге стране, већ од њихове активне улоге и одговорности. Продаја »БК Трејда« мења сувласника »Мобтела« и у том случају је уговором предвиђено прече право куповине за другог оснивача и обавезно предходно прибављање сагласности Владе Србије и министарства за економске односе са иностранством. Уколико се уговор о продаји закључи без прибављања ових сагласности уговор је ништав, али захтев за заштиту тих права заинтересована страна мора покренути у року од 60 дана. Поучени многим примерима до сада кад је у питању заштита државне имовине, настала конфузија коју повећавају министри може бити начин да се пропусте рокови за заштиту права.

Савет предлаже Влади:

- да стави ван снаге закључак од 24. јуна 2004. године о усвајању извештаја међуресорне радне групе,
- да се на поуздан начин, сагледавањем свих чињеница и сачињавањем економске анализе оснивања и пословања ове компаније утврде власнички односи. Да се предузимање ових мера орачи на примеран, кратак рок. Да се након израде ових, свеобухватних анализа саопшти јавности процена материјалне штете коју је претрпела држава због кршења закона и уговора у оснивању и пословању ове компаније. Посебно је важно да грађани добију релевантан податак, од Владе, о губицима због корупције и важности борбе против корупције;
- да се покрене поступак за утврђивање одговорности свих учесника у овој корупцији у којој је држава претрпела огромну штету;
- да се утврди одговорност руководства ПТТ, чланова управног одбора ПТТ и чланови УО »Мобтела« из овог предузећа, пре свега јер нису ништа предузели да се спречи пљачка државне имовине и покрену судски поступци за поништење или измену очигледно ништавих уговора;

Савет Владе републике Србије за борбу против корупције
ИЗВЕШТАЈ О «МОБТЕЛУ»

- да се покрене поступак, макар политичке одговорности за ресорно надлежне органе извршне власти због непредузимања законом прописаних мера заштите државне имовине;
- да се испитају наводи у јавности везани за оснивање и рад «Мобикоса», као и за уговор о пословно-техничкој сарадњи између «Мобтела» и «Мобикоса» од 8. децембра 2003. године.

Београд, 6. април 2005. године
Савет за борбу против корупције

ПРЕДСЕДНИК

Верица Бараћ